

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

Tijdvak 2
Dinsdag 21 juni
13.30 – 16.30 uur

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 49 punten te behalen; het examen bestaat uit 22 vragen en één samenvattingsopdracht. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Donor worden, dat doe je voor jezelf!

- 1p **1** ■ Welke impliciete hoofdvraag wordt in de tekst *Donor worden, dat doe je voor jezelf!* beantwoord?
- A Hoe kan bereikt worden dat de oude wet voor orgaantransplantatie wordt hersteld?
  - B Hoe kan bereikt worden dat de wachtlijsten voor ziekenhuizen verdwijnen?
  - C Hoe kan bereikt worden dat er in Nederland een geen-bezwaarsysteem wordt ingevoerd?
  - D Hoe kan bereikt worden dat meer mensen zich als donor voor orgaantransplantatie opgeven?

De tekst *Donor worden, dat doe je voor jezelf!* kan in een vijftal verschillende tekstdelen worden verdeeld. Aan deze tekstdelen kunnen achtereenvolgens de volgende functies worden toegekend:

deel 1: anekdotische inleiding;

deel 2: probleemstelling;

deel 3: analyse overheidsoptreden;

deel 4: analyse hedendaagse bereidheid tot solidariteit;

deel 5: conclusies en oplossing.

- 1p **2** □ Bij welke alinea begint deel 2?
- 1p **3** □ Bij welke alinea begint deel 3?
- 1p **4** □ Bij welke alinea begint deel 4?

- 1p **5** ■ Welk idee wordt door de nierspecialist, aangehaald in alinea 3, bevestigd? Deze specialist bevestigt het idee
- A dat bij orgaandonatie persoonlijke betrokkenheid een belangrijke rol speelt.
  - B dat de nieuwe wet op de orgaandonatie de donorproblemen heeft verergerd.
  - C dat nierdialyse veel vergt van de patiënt en zijn omgeving.
  - D van algemene onverschilligheid van de gemeenschap tegenover orgaandonatie.

In alinea 4 wordt de Wet op Orgaandonatie (WOD) bekritiseerd.

- 1p **6** ■ Op welk type argumentatie is die kritiek gebaseerd? Deze kritiek is vooral gebaseerd op
- A feiten.
  - B geloof.
  - C gezag.
  - D intuïtie.

- 1p **7** ■ Welke functie heeft alinea 5 ten opzichte van alinea 4? In alinea 5
- A worden enkele landen genoemd waar een systeem als de WOD wel goed functioneert.
  - B worden enkele voorbeelden gegeven van het niet goed functioneren van de WOD.
  - C wordt een alternatief genoemd voor de niet goed functionerende WOD.
  - D wordt een nadere verklaring gegeven voor het niet goed functioneren van de WOD.

“Nederlanders zijn bereid ver te gaan.” (regel 68)

- 2p **8** □ Waarom is deze bewering *niet* in strijd met de bewering dat mensen minder dan vroeger bereid zijn donor te worden (zie regels 164-166)?
Gebruik voor je antwoord maximaal 25 woorden.

“We zijn dus aangewezen op anonieme solidariteit ...” (regels 90-91)

- 1p **9** ■ Welke van onderstaande zinnen vormt de beste interpretatie van deze zin?
- A Aangezien familie lang niet altijd toestemming geeft voor een orgaandonatie, moet de samenleving andere regels opstellen.
  - B Als we geen rekening met elkaar houden, zullen de slachtoffers die geen orgaan kunnen krijgen, in anonimiteit sterven.
  - C Een goed systeem van donortransplantatie werkt alleen als er veel mensen bij betrokken zijn, die elkaar niet per se hoeven te kennen.
  - D Voor donortransplantatie is het maar beter dat je elkaar niet kent; een confrontatie tussen donor en patiënt is soms te pijnlijk.

“Wie zo redeneert, komt vanzelf uit bij een geen-bezwaarsysteem.” (regels 95-97)

- 1p **10** ■ Welke kritiek kan op deze bewering worden gegeven?
- A Zij berust op een cirkelredenering.
  - B Zij berust op een onjuiste oorzaak-gevolgrelatie.
  - C Zij berust op een overhaaste conclusie.
  - D Zij berust op een verkeerde vergelijking.

“... doordat de overheid niet krachtig genoeg durft te zijn” (regels 105-106)

- 1p **11** ■ Om welke reden trad de overheid bij het invoeren van de WOD niet krachtig genoeg op?
- A De overheid vond het lastig goede voorlichting te geven.
  - B De overheid vond orgaandonatie een minder belangrijk thema.
  - C De overheid wilde de antidemocraten niet tot last zijn.
  - D De overheid wilde niet al te sturend overkomen.

Toen in 1998 de WOD werd ingevoerd, dacht de overheid dat met een goede voorlichting het aantal orgaandonoren zou toenemen.

- 1p **12** □ Citeer uit het tekstgedeelte van alinea 10 en 11 de zin waaruit feitelijk blijkt dat de overheid beter had kunnen of moeten weten.

“De campagne rondom de invoering van de WOD had weinig aantoonbare invloed.” (regels 129-131)

- 2p **13** □ Wat was de oorzaak van het geringe succes van deze voorlichtingscampagne?
Gebruik voor je antwoord maximaal 15 woorden.

- 1p **14** ■ Welke functie vervult de eerste zin van alinea 12, regels 164-166, ten opzichte van de voorafgaande twee alinea's (alinea 10 en 11)?

Deze zin geeft

- A een bewijs.
- B een conclusie.
- C een gevolg.
- D een oorzaak.

In de alinea's 6, 11 en 12 wordt het Nederlandse orgaandonatiesysteem vergeleken met een verzekeringsstelsel.

- 1p **15** ■ Wat is het belangrijkste verschil tussen het huidige Nederlandse orgaandonatiesysteem en het beschreven verzekeringsstelsel?
- A In het verzekeringsstelsel ben je in principe solidair met alle medeverzekerden, maar in het huidige orgaandonatiesysteem is de solidariteit verdwenen.
  - B In het verzekeringsstelsel kom je meestal in aanmerking voor een schadevergoeding, maar bij het huidige orgaandonatiesysteem kom je alleen in uitzonderlijke omstandigheden in aanmerking voor een donororgaan.
  - C In het verzekeringsstelsel komen alle medeverzekerden in aanmerking voor een vergoeding, terwijl bij het huidige orgaandonatiesysteem alleen geregistreerde familieleden kunnen profiteren van orgaandonatie.
  - D In het verzekeringsstelsel moet premie betaald worden om een vergoeding te krijgen, maar in het huidige orgaandonatiesysteem hoeft men niets bijzonders te doen om in aanmerking te komen voor een donororgaan.

“Overigens, de mensen waren vroeger, in de tijd van ‘onderlinge’ verzekeringsclubs, ook niet gek.” (regels 166-168)

- 1p **16** ■ Wat kan uit deze zin in de gegeven context geconcludeerd worden?
- A Het hulpbetoon van vroeger was voor de mensen van toen van levensbelang.
  - B Niet alleen in onze tijd, maar ook vroeger hielden de mensen elkaar goed in de gaten.
  - C Ook vroeger speelde het profijtbeginsel bij de mensen een belangrijke rol.
  - D Vroeger hadden de mensen toch minder voor elkaar over dan je zou denken.

- 1p **17** ■ Wat is de belangrijkste functie van alinea 14?

- A Een conclusie trekken.
- B Een oplossing aanbieden.
- C Een samenvatting geven.
- D Een toekomstvisie uitdragen.

Lees de volgende twee slogans:

1 Donor worden, dat doe je voor elkaar!

2 Donor worden, dat doe je voor jezelf!

- 2p **18** Waarom zou in voorlichting over orgaandonatie de *tweede* slogan in deze tijd vermoedelijk effectiever zijn dan de eerste, gelet op de tekst *Donor worden, dat doe je voor jezelf!*?
Gebruik voor je antwoord maximaal 15 woorden.
- 3p **19** Leg uit dat een geen-bezwaarsysteem vermoedelijk veel meer resultaat heeft dan het in alinea 14 genoemde systeem.
Gebruik voor je antwoord maximaal 25 woorden.
- 1p **20** ■ Hoe kan de tekst *Donor worden, dat doe je voor jezelf!* qua tekstsoort het beste getypeerd worden?
A Een beschouwende tekst met amuserende elementen.
B Een betogende tekst met activerende elementen.
C Een uiteenzettende tekst met beschouwende elementen.
- 1p **21** ■ Welke van onderstaande zinnen drukt het beste de hoofdgedachte uit van de tekst *Donor worden, dat doe je voor jezelf!*?
A Als Nederlanders meer mogelijkheden krijgen tot zelfbeschikking, zal het huidige systeem voor orgaandonatie beter gaan functioneren.
B Als Nederlanders meer solidariteit zouden tonen met familie, vrienden en kennissen, is een ander systeem voor orgaantransplantatie niet nodig.
C Omdat de hedendaagse burger eigenbelang vooropstelt, is een nieuw donorsysteem nodig dat hierop inspeelt.
D Omdat de overheid geen goede voorlichting geeft, functioneert het huidige systeem voor orgaantransplantatie niet goed.

fragment

De Nierpatiëntenvereniging Nederland pleit al lang voor een geen-bezwaarsysteem. De tweede evaluatie van de Wet op de Orgaandonatie in 2004 laat er echter weinig van heel. Het is duur en levert nauwelijks meer donoren op.

De Nierpatiëntenvereniging bestrijdt de gehanteerde gegevens. Of dat wel of niet terecht is, de keuze voor een geen-bezwaarsysteem mag niet louter gebaseerd zijn op cijfers. Al zou dit systeem leiden tot meer donoren en meer gespaarde levens, ook dan blijft zo 'n systeem in de eerste plaats een principiële keuze.

Tegenover de zwaarwegende belangen van patiënten staan de rechten van de potentiële orgaandonoren. Zij kunnen verschillende redenen hebben om het donorformulier niet in te vullen; niet in de laatste plaats vanwege het onvermogen een keuze te maken. 'Wie zwijgt, stemt toe', het principe van het geen-bezwaarsysteem, is voor zo 'n fundamentele keuze een misplaatst uitgangspunt, dat te veel afbreuk doet aan het recht op zelfbeschikking.

uit: Trouw, 5 april 2004

- Zowel in de hoofdtekst *Donor worden, dat doe je voor jezelf!* als in het fragment wordt het 'recht op zelfbeschikking' gehanteerd als een argument.
- 1p **22** ■ Welk verschil is er in het gebruik van dit argument?
A In de hoofdtekst wordt het als argument gebruikt vóór de noodzaak tot 'verantwoordelijkheid nemen voor jezelf' en in het fragment vóór de belangenbehartiging van potentiële orgaandonoren.
B In de hoofdtekst wordt het als argument vóór een geen-bezwaarsysteem gebruikt en in het fragment tégen het principe 'wie zwijgt stemt toe'.
C In de hoofdtekst wordt het als argument vóór een verenigingsaanpak gebruikt en in het fragment als argument tégen het geen-bezwaarsysteem.
D In de hoofdtekst wordt het als argument vóór het profijtbeginsel gebruikt en in het fragment tégen een cijfermatige benadering van het geen-bezwaarsysteem.

Tekst 2 Eigen identiteit eerst!

22p **23** □ Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 200 woorden van de tekst *Eigen identiteit eerst!*. Zorg ervoor dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.

Uit je samenvatting moet duidelijk worden:

- welke actuele ontwikkeling zich voordoet betreffende het verschijnsel ‘xenofobie’ en wat de oorzaken van die ontwikkeling zijn;
- welke invloed die ontwikkeling heeft op de handelwijze van nogal wat Nederlandse politici en wat het belangrijkste verwijt is dat hun gemaakt kan worden;
- van welke bijzonderheden ze zich met betrekking tot het verschijnsel ‘vreemdeling’ bewust zouden moeten zijn;
- van welke factoren met betrekking tot de acceptatie van de vreemdeling politici zich bewust zouden moeten zijn;
- tot welk inzicht menig politicus zou moeten komen.

Einde
